

forskning (se G. Schmid et al.(eds.), *International Handbook of Labour Market Policy and Evaluation*, Cheltenham, 1996) nok må siges at tilhøre de første generationer af evalueringstænkning. Det fratager dog altsammen ikke rapporten stor værdi som vidensopsamler omkring aktuelle problemer for arbejdsmarkedspolitikens tilrettelæggelse herhjemme, ligesom der på de 201 sider mellem for- og bagside gives mange instruktive bud på, hvordan den bibragte dynamik til regionale beslutningsprocesser i arbejdsmarkedsrådet kan bevares. Mellem planlægningsprocesser og aktiveringsresultater ligger der dog også meget, som først måtte studeres. Analysen bevæger sig alene på policydannelse niveauet, og først med implementeringsanalyser og egentlige effektevalueringer kan resultatvurderinger systematisk inddrages, uden at det føles som kunstigt pånødet undersøgelsen.

„Den regionale arbejdsmarkedspolitik“ er således en målopfyldelsesanalyse lige så traditionel i tilgang som nødvendig for enhver, der interesserer sig for dansk arbejdsmarkedspolitik og dens påkrævede forbedring. Dertil er den et eksempel på en velgennemført evalueringanalyse, der blot med opdraget (og måske opdragsgivers måde at håndtere afreporteringen på) har haft vanskeligheder ved at komme med mere dybdegående årsagsforklaringer og skarphed i anbefalinger.

Henning Jørgensen
Institut for økonomi, politik og forvaltning
Aalborg Universitet

Johan P. Olsen og B. Guy Peters (eds.),
Lessons from Experience. Experiential Learning in Administrative Reforms in

Eight Democracies, Oslo: Scandinavian University Press, 1996, 341 s., NOK. 298,00.

Et af de store og stabile temaer er den offentlige sektors forandring. Vinklen skifter: Snart er forandringen rivende, snart er den ikke til at få øje på for lutter stilstand. Vinklen skifter også på en anden måde: I en periode, 1960'erne og 1970'erne for eksempel, handler det om rationalisering gennem planlægning og koordination. I en anden periode, for eksempel 1980'erne og 1990'erne, handler det om nye former for management, angiveligt importeret fra den private sektor.

Denne bog kaster noget lys over denne forandringsproces, for ændringer finder sted. Ni politologer har sat sig sammen og skrevet en bog, som grundlæggende handler om den offentlige forvaltnings og den offentlige sektors udvikling i de allerseneeste årtier. Tidsperspektivet er ikke helt præcist, for selv om vinklen er 1980'ernes og 1990'ernes tilsyneladende reformer, trækker adskillige af forfatterne trådene længere tilbage i tiden. Og det er kun rimeligt.

Sagen er nemlig, at der over alt er mere kontinuitet, end man umiddelbart kunne tro. Det kan ikke overraske for lande, som aldrig har sat sig for radikalt at reformere deres offentlige sektor, således som det er tilfældet med Norge (Johan P. Olsen) og Schweiz (Ulrich Klöti). Men det er i betydeligt omfang også tilfældet med lande, hvor radikal reform af den offentlige sektor og al dens uvæsen har haft politisk topprioritet. Thatchers og Reagans felttog mod den offentlige sektor var således langt mere pragmatisk end egentlig ideologisk, og mange af de konkrete initiativer, som blev taget, var sat i gang under forgængere, som politisk ideologisk

forskning (se G. Schmid et al.(eds.), *International Handbook of Labour Market Policy and Evaluation*, Cheltenham, 1996) nok må siges at tilhøre de første generationer af evalueringstænkning. Det fratager dog altsammen ikke rapporten stor værdi som vidensopsamler omkring aktuelle problemer for arbejdsmarkedspolitikens tilrettelæggelse herhjemme, ligesom der på de 201 sider mellem for- og bagside gives mange instruktive bud på, hvordan den bibragte dynamik til regionale beslutningsprocesser i arbejdsmarkedsrådet kan bevares. Mellem planlægningsprocesser og aktiveringsresultater ligger der dog også meget, som først måtte studeres. Analysen bevæger sig alene på policydannelse niveauet, og først med implementeringsanalyser og egentlige effektevalueringer kan resultatvurderinger systematisk inddrages, uden at det føles som kunstigt pånødet undersøgelsen.

„Den regionale arbejdsmarkedspolitik“ er således en målopfyldelsesanalyse lige så traditionel i tilgang som nødvendig for enhver, der interesserer sig for dansk arbejdsmarkedspolitik og dens påkrævede forbedring. Dertil er den et eksempel på en velgennemført evalueringanalyse, der blot med opdraget (og måske opdragsgivers måde at håndtere afreporteringen på) har haft vanskeligheder ved at komme med mere dybdegående årsagsforklaringer og skarphed i anbefalinger.

Henning Jørgensen
Institut for økonomi, politik og forvaltning
Aalborg Universitet

Johan P. Olsen og B. Guy Peters (eds.),
Lessons from Experience. Experiential Learning in Administrative Reforms in

Eight Democracies, Oslo: Scandinavian University Press, 1996, 341 s., NOK. 298,00.

Et af de store og stabile temaer er den offentlige sektors forandring. Vinklen skifter: Snart er forandringen rivende, snart er den ikke til at få øje på for lutter stilstand. Vinklen skifter også på en anden måde: I en periode, 1960'erne og 1970'erne for eksempel, handler det om rationalisering gennem planlægning og koordination. I en anden periode, for eksempel 1980'erne og 1990'erne, handler det om nye former for management, angiveligt importeret fra den private sektor.

Denne bog kaster noget lys over denne forandringsproces, for ændringer finder sted. Ni politologer har sat sig sammen og skrevet en bog, som grundlæggende handler om den offentlige forvaltnings og den offentlige sektors udvikling i de allerseneeste årtier. Tidsperspektivet er ikke helt præcist, for selv om vinklen er 1980'ernes og 1990'ernes tilsyneladende reformer, trækker adskillige af forfatterne trådene længere tilbage i tiden. Og det er kun rimeligt.

Sagen er nemlig, at der over alt er mere kontinuitet, end man umiddelbart kunne tro. Det kan ikke overraske for lande, som aldrig har sat sig for radikalt at reformere deres offentlige sektor, således som det er tilfældet med Norge (Johan P. Olsen) og Schweiz (Ulrich Klöti). Men det er i betydeligt omfang også tilfældet med lande, hvor radikal reform af den offentlige sektor og al dens uvæsen har haft politisk topprioritet. Thatchers og Reagans felttog mod den offentlige sektor var således langt mere pragmatisk end egentlig ideologisk, og mange af de konkrete initiativer, som blev taget, var sat i gang under forgængere, som politisk ideologisk

lå langt fra neo-konservatismens bannerførere. Det problem har både Christopher Hood (UK) og Guy Peters (USA) fat i. Ja, selv Australien, der ofte slås i hartkorn med New Zealand, har gennemført ændringer, som er båret af pragmatisme og passende respekt for det, der var.

Der er med andre ord en del, der taler for, at den offentlige sektors stabilitet og forandring skal ses i et længere perspektiv. Ingen reformator slipper uden om arven fra fortiden. Det problem har Hans-Ulrich Derlien aldeles udmærket fat i. Han beskriver en vesttysk offentlig sektor præget af tradition (Weimar) og stabilitet, som kun brydes i to perioder. I den første, som omkranser den store koalition og siden Willy Brandts socialdemokratiske regering, beskrives, hvorledes 1960'ernes planlægnings- og koordinationsbølge bringes til Bonn af socialdemokraterne. Men det beskrives også, hvorledes denne bølge ebber ud i løbet af 1970erne, akkurat som den gjorde det i andre vestlige lande. Den anden store forandring var anderledes radikal. Den kom med genforeningen og med behovet for at integrere den østtyske forvaltning i et nyt fællestysk forvaltningssystem. Her var det den vesttyske fortid, der sejrede.

Japan har lige som Tyskland været gennem en turbulent efterkrigstid (Michio Muramatsu og Ellis Krauss). I Japans tilfælde førte nederlaget og den amerikanske besættelse til bastante amerikanske krav med hensyn til såvel indretningen af det nye Japans demokratiske institutioner som dets forvaltningssystem. De havde effekt. Men som forfatterne også her beskriver, skulle kravene gennemføres af en japansk regering og administration, og det skete på nationale præmisser. Da Japan lige som andre lande i 1980'erne løber ind i New Public Management-bølgen, tager japanske beslut-

ningstagere også varsel af det. Dens idéer og teorier præger deres retorik, men se til hvad de gør: De passer sig nok til, men igen på præmisser som er specifikke.

Det synes at være en del af den generelle lære, som man kan drage af Olsen-Peters-bogens ganske udmærkede bidrag. Problemet er bare, at denne lære ikke drages i bogen. Problemet er også, at det ikke nærmere præciseres, hvad der måtte ligge i denne generalisering: Er det traditionens historisk-normativ arv, der sætter sit præg også på nutidens forandringer? Eller er der forhold, som knytter sig til interesse- og beslutningsstrukturen i hvert af de otte lande, som trækker den vej? De spørgsmål stilles ikke, selv om flere forfattere implicit synes at finde det ganske relevant.

Spørgsmålet stilles ikke, fordi bogens problem er et andet, nemlig organisatorisk og institutionel læring. Også det er et interessant og relevant problem. Det er samtidig et meget dårligt belyst problem. Af samme grund er der så meget mere grund til at sætte ind netop her. Men ak og ve: Bogens redaktører har formuleret spørgsmålet i så tilpas vage, man fristes til at sige aforistiske vendinger, at hverken de selv eller deres medforfattere har haft noget præcist udgangspunkt for deres efterfølgende analyser af læringsproblemet. Læs derfor bogen, som det den er (en udmærket deskriptiv analyse af forvaltningens udvikling i otte OECD-lande) og ikke som det den giver sig ud for at være (en teoretisk forankret, empirisk analyse af læring i otte nationale forvaltningssystemer).

Jørgen Grønnegård Christensen
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet